

Mkh 16.01.2023 § 8

Asian esittely

Vuonna 2017 valmistuneessa, maakuntahallituksissa hyväksytyssä Pohjois-Suomen neljän maakunnan ensimmäisessä koko pohjoista Suomea koskevassa liikenne- ja logistiikkastrategiassa on määritelty Pohjois-Suomen liikenteen ja logistiikan kehittämislinjaukset sekä lähivuosien tärkeimmät hankekokonaisuudet.

Strategia laadittiin kahdessa vaiheessa, joista ensimmäisessä vaiheessa analysoitiin liikenteen ja logistiikan toimintaympäristön muutoksista johtuvia haasteita ja mahdollisuuksia pohjoisen Suomen kannalta. Ensimmäisen vaiheen tulosten perusteella maakuntahallitukset päättivät laatia yhteisen, luonteeltaan strategisen näkemyksen siitä, miten Pohjois-Suomen liikenne- ja logistiikkajärjestelmää tulisi kehittää huomioiden myös kansainväliset yhteydet. Tässä toisessa vaiheessa määriteltiin liikenteen ja logistiikan tulevat kehittämislinjaukset sekä tärkeimmät hankekokonaisuudet koko Pohjois-Suomen näkökulmasta. Strategiaa laadittaessa käytiin vuoropuhelua alueen keskeisimpien toimijoiden kanssa ja samalla huomioitiin valtakunnan rajojen ulkopuolisen alueen kehitys. Lähtökohtana on ollut maankäytön ja liikennejärjestelmäsuunnittelun yhteistyön tärkeys.

Strategiassa on keskitytty maakuntarajat ylittäviin asioihin, joissa Pohjois-Suomen erityispiirteet näkyvät selvimmin. Kaupunkiseutujen sisäisiä asioita ei työssä käsitelty. Maakuntien liikennejärjestelmätyössä tehdään tarkempaa suunnittelua, joka palvelee maakuntien maankäytön sekä muuta suunnittelua.

Strategiassa asetettujen toimenpiteiden tavoitevuosi on 2030, mutta maankäytön varauksissa aikajänne on vielä pidempi.

Strategiatyön 2017 tilaajina ovat toimineet Lapin liitto, Kainuun liitto, Pohjois-Pohjanmaan liitto, Keski-Pohjanmaan liitto, Lapin ja Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukset sekä Liikennevirasto.

Liikenne- ja logistiikkastrategian päivitys

Helmikuussa 2022 käynnistyneellä maailmanpoliittisen tilanteen muutoksella on ollut merkittäviä vaikutuksia Suomen liikenteelliseen asemaan, liikennejärjestelmään, liikennevirtoihin maan sisällä ja ulkopuolelle sekä liikenteen kustannuksiin. Muuttunut tilanne korostaa Pohjois-Suomen merkitystä valtakunnan turvallisuuden, omavaraisuuden ja huoltovarmuuden osalta. Maailmanlaajuiset ilmiöt, kuten globalisaatio, ilmastonmuutos, kaupungistuminen ja väestön ikääntyminen vaikuttavat keskeisesti liikennejärjestelmän kehittämiseen. Toimintaympäristöön vaikuttavia muita merkittäviä tekijöitä ovat koronapandemia ja sen vaikutukset, vihreä ja digitaalinen siirtymä, energiamurros sekä EU:n politiikat. Pohjois-Suomessa liikennejärjestelmän kehittämisessä korostuu elinkeinoelämän toimintaedellytysten vahvistaminen ja uusiin investointeihin varautuminen sekä kansainvälinen saavutettavuus ja liikenneyhteydet naapurimaihin. Muuttuvassa toimintaympäristössä on tärkeää turvata pohjoisen Suomen saavutettavuus, osaavan työvoiman saatavuus ja varmistaa tuotannolliset investoinnit.

Valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma (Liikenne 12) vuosille 2021–2032 on strateginen suunnitelma liikennejärjestelmän kehittämisestä. Valtioneuvosto päätti suunnitelmasta antaessaan

sen selontekona eduskunnalle 15.4.2021. Liikenne 12 suunnitelma tullaan tarkistamaan hallituskausittain ja seuraava tarkistustyö käynnistyy uuden hallituksen toimesta alustavan aikataulun mukaan kesällä 2023.

Pohjois-Suomen liikenne- ja logistiikkastrategiassa 2017 todetaan strategian seurannasta seuraavaa: ”Pohjois-Suomen liikenne- ja logistiikkatyöryhmä seuraa strategian toteutumista vuosittain ja laatii tarvittaessa ehdotuksia strategian tarkistamisesta tai päivittämisestä”. Työryhmä on keskustellut strategian päivitystarpeesta kokouksissaan vuonna 2021 ja 2022. Työryhmä päätti 15.11.2022 pitämässään kokouksessa ehdottaa maakuntahallituksille päivitystyön käynnistämistä. Päivitystyö käynnistyisi vuonna 2023, jolloin päivitystyö samalla kytkeytyisi kiinteästi Liikenne 12-suunnitelman päivitystyöhön.

Pohjois-Suomen liikenne- ja logistiikkastrategian päivityksen toteuttajaksi, sidosryhmien kanssa käytävän laaja-alaisen vuoropuhelun koordinoijaksi sekä strategiatason liikennejärjestelmäsuunnitelman vaikutusten arvioinnin toteuttajaksi tarvitaan ulkopuolinen asiantuntija. Strategian päivitystyön hankintaa on tarkoitus valmistella Pohjois-Suomen liikenne- ja logistiikkatyöryhmässä. Hankinnan kilpailutuksen vastuutahona toimii Pohjois-Suomen neuvottelukunnan vuoden 2023 puheenjohtajamaakunta Kainuun liitto.

Pohjois-Suomen liikenne- ja logistiikkastrategian päivityksen asiantuntijapalveluiden (konsulttityö) kokonaiskustannuksiksi on asiasta Pohjois-Suomen liikenne- ja logistiikkatyöryhmässä käytyjen keskustelujen perusteella arvioitu 40 000,00 € (alv. 0 %).

Strategian päivitystyön arvioidaan käynnistyvän kevään 2023 aikana ja valmistuvan viimeistään vuoden 2024 alkuneljänneksellä. Päivitetty liikenne- ja logistiikkastrategia hyväksytään maakuntahallituksissa.

Strategian päivitystyön kustannukset jaetaan valittavan konsultin toimesta kuukausittaisella laskulla suoraan tilaajille siten, että valtion osapuolet, Väylävirasto ja Liikenne- ja viestintävirasto Traficom, maksavat laskusta puolet ja maakunnan liitot puolet. Valtion kustannusosuus jaetaan kahteen yhtä suureen osaan. Maakunnan liittojen kustannusosuus jaetaan liittojen kesken vuoden 2021 lopun väkilukujen suhteessa. Kustannusosuudet muodostuvat kokonaisuutena seuraaviksi:

- Liikenne- ja viestintävirasto: Traficom 10 000,00 € (25,0 %)
- Väylävirasto: 10 000,00 € (25,0 %)
- Pohjois-Pohjanmaan liitto: 11 400,00 (28,5 %)
- Lapin liitto: 4 800,00 € (12,0 %)
- Kainuun liitto: 2 000,00 € (5,0 %)
- Keski-Pohjanmaan liitto: 1 800,00 € (4,5 %)

Pohjois-Suomen liikenne- ja logistiikkastrategia 2017 on liitteenä.

(Valmistelija: suunnittelujohtaja Markus Erkkilä, puh. 040 685 4045)

Maakuntajohtajan esitys

Maakuntahallitus päättää:

Osallistua Pohjois-Suomen liikenne- ja logistiikkastrategian 2017 päivitystyöhön.

Osallistua Pohjois-Suomen liikenne- ja logistiikkastrategian 2017 päivitystyön kustannuksiin ehdotetun kustannusjaon mukaisesti.

Todeta em. kohtien olevan ehdollisia sille, että muut maakunnat tekevät päivitystyöstä samansisältöisen päätöksen ja valtio-osapuoli osoittaa päivitystyölle sovitun kokonaisrahoituksen (yhteensä 20 000,00€).

Päätös

Hyväksyttiin maakuntajohtajan esityksen mukaisesti.

Mkh 14.11.2023 § 165

Asian esittely

Kainuun, Keski-Pohjanmaan, Lapin ja Pohjois-Pohjanmaan maakuntahallitukset ovat päättäneet Pohjois-Suomen liikenne- ja logistiikkastrategian päivittämisestä alkuvuonna 2023. Työn tilaajatahoina ovat Kainuun liitto, Keski-Pohjanmaan liitto, Lapin liitto ja Pohjois-Pohjanmaan liitto sekä valtion liikennehallinnosta Lapin ELY-keskus, Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus, Liikenne- ja viestintävirasto Traficom ja Väylävirasto.

Pohjois-Suomen liikenne- ja logistiikkastrategian päivityksen toteuttajaksi, sidosryhmien kanssa käytävän laaja-alaisen vuoropuhelun koordinoijaksi sekä strategiatason liikennejärjestelmäsuunnitelman vaikutusten arvioinnin toteuttajaksi on valittu ulkopuolinen asiantuntija, Sitowise Oy, Kainuun maakuntahallituksen hankintapäätöksellä 22.5.2023.

Liikenne- ja logistiikkastrategian uudistamistyö käynnistyi kesäkuussa 2023 toimintaympäristöanalyysin laatimisella. Työ on jatkunut sen jälkeen vision ja tavoitteiden sekä toimintalinjojen ja toimenpiteiden laatimisella. Valmistelutyön aikana on pidetty kaksi työpajaa sidosryhmille (15.9.2023 visio ja tavoitteet, 13.10.2023 toimintalinjat ja toimenpiteet) sekä kaksi ohjausryhmän kokousta (21.8.2023 ja 2.11.2023). Lisäksi on pidetty neljä valmistelutyöryhmän kokousta.

Strategian uudistamisen seuraavat työvaiheet:

- työpaja sidosryhmille 22.11.2023 (toimenpiteiden priorisointi)
- strategialuonnoksen julkaisutilaisuus 10.1.2024 klo 9
- lausuntoaika strategialuonnoksesta 10.1. – 12.2.2024
- strategian valmistuminen helmikuu 2024
- strategian hyväksyminen maakuntahallituksissa maaliskuu 2024

Strategian uudistamistyön ohjausryhmä on kokouksessaan 2.11.2023 päättänyt lähettää strategian uudistamisen vision ja tavoitteet tiedoksi ja kommentoitavaksi maakuntahallituksille.

(Valmistelija: suunnittelujohtaja Markus Erkkilä, puh. 040 685 4045)

Maakuntajohtajan esitys

Maakuntahallitus keskustelee strategian visiosta ja tavoitteista ja evästä strategian uudistamisen jatkovalmistelua.

Päätös

Maakuntahallitus kävi evästyskeskustelun jatkovalmistelun pohjaksi.

Mkh 12.02.2024 § 27

17/02.04.02/2023

Asian esittely

Pohjoisen liikennestrategia 2036 on Pohjois-Pohjanmaan, Lapin, Kainuun ja Keski-Pohjanmaan maakuntien yhteinen strateginen tahtotila alueen liikennejärjestelmän kehittämiseksi. Strategiassa keskitytään ylimaakunnallisiin, koko pohjoista Suomea koskeviin liikenteen ja logistiikan kysymyksiin. Sen visiot, tavoitteet ja toimenpiteet määriteltiin laajassa sidosryhmäyhteistyössä syksyn 2023 aikana, Kainuun liiton toimiessa Pohjois-Suomen liikenne- ja logistiikkatyöryhmän puheenjohtajana.

Pohjoisen liikennestrategian luonnos on valmistunut julkaistu 17.1.2024. Strategian toimenpideohjelmassa keskiöön on nostettu sellaiset strategiset kehityshankkeet ja -potentiaali, joiden suunnittelun edistäminen tai toteuttaminen on realistista vuoteen 2036 mennessä. Toimenpiteistä on priorisoitu kaikkein keskeisimmät kärkitoimenpiteet. Pohjoisen toimintaympäristön isoja kehityssuuntia on tarkasteltu Sitran Megatrendit 2023 -katsauksen perusteella. Työssä on tarkasteltu Ruotsin ja Norjan valtakunnallisten liikennejärjestelmäsuunnitelmien painopisteitä sekä Pohjois-Suomen maakuntien maakuntaohjelmien tavoitteita. Näiden pohjalta on laadittu johtopäätöksiä pohjoisten alueiden yhteisistä tavoitteista. Strategialuonnokseen on laadittu näiden pohjalta Pohjoisen liikennejärjestelmän visio, tavoitteet ja toimenpiteet, jotka ohjaavat maakunnallista ja seudullista liikennejärjestelmäsuunnittelua. Strategiassa on käsitelty myös esitettyjen toimenpiteiden vaikutuksia saavutettavuuteen, ympäristövaikutuksia sekä taloudellisia ja sosiaalisia vaikutuksia

Strategialuonnos on julkaistu mm. Pohjois-Pohjanmaan liiton nettisivuilla 18.1.2024. Strategialuonnosta on mahdollista kommentoida 12.2.2024 klo 12:00 mennessä. Strategialuonnosta täydennetään saatujen kommenttien pohjalta esittelyvalmiiksi kommentointiajan jälkeen.

Strategian valmistelun seuraavat työvaiheet ovat:

- Strategialuonnosta on mahdollista kommentoida 12.2.2024 saakka
- Valmisteluryhmä ja ohjausryhmä ohjaavat työn valmiiksi helmikuun 2024 aikana
- Strategia tuodaan maakuntahallitukseen hyväksymiskäsittelyihin maaliskuussa 2024

Strategialuonnosta ja siinä priorisoituja toimenpiteitä esitellään kokouksessa.

(Valmistelija: maakuntainsinööri Lauri Romppainen, p. 040 385 4021, suunnittelujohtaja Markus Erkkilä, p. 040 685 4045)

Maakuntajohtajan esitys

Maakuntahallitus käy lähetekeskustelun Pohjoisen liikennestrategiasta.

Päätös

Maakuntahallitus kävi lähetekeskustelun Pohjoisen liikennestrategiasta jatkovalmistelun tueksi.